

ISBN: 978-605-7949-94-3

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 188

Roman

Editör

M. Fatih Kutan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ekim 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© **Arapça aslından çevrilen kitabın orijinal adı: et-Tantûriyye**

Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Tantûralı Kadın

R A D V Â Â Ş Ü R

T Ü R K Ç E S İ

N E F İ S E Z E H R A K A L K A N C I

K E T E B E

Radvâ Âşûr

1946 yılında Kahire’de doğdu. Kahire Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Fakültesi’nde okudu. Sınıf arkadaşı olan ve bugün Filistin şiirinin en güçlü şairlerinden kabul edilen Murîd Bergûsî’yle evlendi. 1972 yılında karşılaştırmalı edebiyat alanında yüksek lisansını tamamladı, doktora eğitimini Afro-Amerikan edebiyatı üzerine Massachusetts Üniversitesi’nde yaptı. Mısır’a döndü ve Aynu’ş-Şems Üniversitesi’nde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde çalıştı. İlk kitabı, Filistinli yazar Gassan Kenafani’nin eserlerini, edebiyat ve tarihsel gerçeklik açısından ele aldığı *et-Tarîk ila’l-Khayme Ukhrâ* (Başka Bir Kampa Yol) 1977’de yayımlandı. Camp David Antlaşması (1978) gereği Mısır’dan çıkarılan Filistinliler arasında eşi Bergûsî de yer alıyordu, böylece on yedi yılı aşan ve zorlu buluşmalarla devam eden bir aylık dönemi yaşadı. Hüsnü Mübarek’in politikalarına karşı, üniversitelerin bağımsızlaşması için kurulan 9 Mart Grubu içinde ön sıralarda yer aldı. Ocak 2011’de başlayan Mübarek rejimine karşı yapılan gösterilerde, oğlu Temim Bergûsî’yle birlikte Tahrir meydanının sembol isimlerinden biri oldu. Geç teşhis edilen kanser hastalığı sebebiyle 2014 yılında vefat etti. Türkçede yayımlanan ilk kitabı *Tantûralı Kadın (et-Tantûriyye, 2010)* olan Âşûr’un başlıca kitapları şunlardır: *er-Rihle: Eyyamu talibe Mısıryye fi Amerika* (Yolculuk: Mısırlı Bir Öğrencinin Amerika Günleri, 1983), *Hatice ve Seksen* (1987), *Reaytü’n-nakhl* (Hurma Ağacını Gördüm, 1987), *Sirâc* (Kandil, 1992), Granada Üçlemesi – *Meryem / Rahîl / Gırnâta* (Meryem, Göç, Granada, 1995-1998), *Etyaf* (Hayaletler, 1999), *Takarîru Seyyide Râ* (Ra Hanım’ın Raporları, 2001), *Kit’a min Avruba* (Avrupa’dan Bir Parça, 2003), *el-Ferec* (Ferahlık, 2008) ve otobiyografisi *Eskal min Radvâ* (Radvâ’dan Daha Ağır, 2013).

Nefise Zehra Kalkancı

el-Ezher Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı’nı bitirdi. Çeşitli özel kurumlarda Arapça dersleri verdi. Edebiyat dergilerinde çeviri ve yazıları yayımlandı. Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâgatı bölümünde öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi olarak çalıştı. Aynı bölümde “Edebiyat Sosyolojisi Bağlamında Sun’ullah İbrahim’in Komite İsimli Romanında Mısır’ın Sosyal ve Siyasal Eleştirisi” teziyle yüksek lisans derecesi aldı. Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belâgatı bölümünde araştırma görevliliğini yürütürken, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde, modern Filistin romanı üzerine doktora çalışmasına devam etmektedir.

Murîd Bergûsî'ye...

Tantûra, Filistin'in Hayfa iline bağlı, 24 km. uzağında bulunan bir sahil köyü. 21 Mayıs 1948'de işgal edildi. 1948 kayıtlarına göre 202 haneli, 1728 nüfuslu köy halkının çoğunluğu katledildi, geriye kalanlar sürgün edildi. Yıkılan binaların yerinde bugün Nachsholim ve Dor Yahudi kibbutzları ve yüzme tesisleri yer alıyor.

(Kitapta geçen köylerle ilgili bilgiler için, www.palestineremembered.com, www.wikimapia.org, al-mawsua el-Filistuniyye, Walid Khali-di'nin *All That Remains: The Palestinian Villages Occupied and Depopulated by Israel in 1948* kaynaklarından yararlanılmıştır. –ç.n.)

Birinci Bölüm

DENİZİN KIYIYA VURDUĞU

Denizden çıktı. Yani sahiden denizden çıktı, sanki denize aitmiş de, dalgalar onu sahile vurmuş gibi. Ancak onu balıklar gibi kıyıya doğru sürüklemedi, dalgaların içinden yarılıp çıktı. Sahile doğru yalpalayarak yürürken onu gözlerimle takip ettim. Ayaklarını zorla kaldırıp yeniden kuma gömüyordu. Çıplaktı, üzerinde sadece belinden iple bağlanmış beyaz bir pantolon vardı. Su damlacıkları yüzünde ve omuzlarında parlıyordu. Saçları, göğsü kolları damlaların altında parlıyordu. Sahilde önünde duruyordum. Fakat sahneyi zihnimde yeniden canlandırdığımda, kendimi buğday kümbetlerinin oluşturduğu ekin yığınları arasında, o beni fark etmeden gizlice onu gözetlerken buluyorum. Ama ekin yığınlarının doğu tarafında olduğunu, denizle arasına köy evlerinin ve demiryolunun girdiğini biliyorum. Oysa ben kesinlikle o esnada sahilde oturuyordum. Kaçmak için güçlü bir arzu duyuyordum ama kaçmadım.

Konuşmayı önce ben başlattım. Sordum ve cevap verdi: “Adım Yahya. Aynı Gazel’denim.”

“Seni bize ne getirdi?”

“Deniz!”

Yüzü utançla kızardı, aynı utanç bulaşıcı hastalık gibi bana geçti. Ya da beni bir tedirginlik kaplamıştı, benden sonra da onu kapladı. Belli belirsiz selam verip ayrıldım.

Uzaklaşınca başımı dönüp baktım, ama onu göremedim. Onun da beni görmediğinden emin oldum. Arkadaşlarıma doğru koştuğumda, onları hiçbir şey olmamış gibi kendi hallerinde buldum. Gevezelik ediyor, kumlarla oynuyorlardı.

Olanları anlattım. Konuşmam her zamanki gibi hızlı ve heyecanlıydı. Beni durdurup yeniden anlattırdılar. Ben de yeniden anlattım. Şakalaşıp gülmeye başladılar. “Niye gülüyorsunuz?” dedim. Hızla ayağa fırlayıp, elbisemdeki kumları silkeledim ve evin yolunu tuttum.

Eve girmedim. Arka avlunun sonundaki dikenli incir ağaçcıkları üzerinden eve daldım. Ağaçların yanında bıraktığımız sepeti dolduracak kadar dikenli incir topladım. Sonra eve taşındım. Bıçakla, büyük bir tepsi getirip sepetin yanına diz çöktüm. Meyveyi, dikenleri batmasın diye, sol elimin başparmağı ve işaret parmağıyla tutuyordum. Tek, hızlı bir bıçak darbesiyle önce üstünü ardından alt tarafını kestim. Sonra bıçağın yanıyla kabuğunu uzunlamasına ayırdım. Biraz sıyrıp bıçağı yerleştirip meyvesini dikenli kabuğundan ayırıyor, tepsiye koyuyordum. Bunu genellikle iki büyük erkek kardeşimi hayrete düşüren bir hızla yapardım. Bu meyveye düşkünlüklerine rağmen ikisi de soymayı başaramaz, parmaklarına dikenler batar, lanet ve küfürü basar, ben gülerek onları izlerdim.

Annem beni dikenli incirleri soymaya gömülmüş bir halde görünce, “Aman nazar değmesin, nereden bu gayret?” dedi.

Deniz bu köyün sınırındır, sesi ve renkleri onu ele geçirir, kokusu her yeri öyle kaplar ki onu tandır ekmeğinde bile içimize çekeriz. Yürümeyi ve konuşmayı ne zaman öğrendiğimi hatırlamadığım için yüzmeyi ne zaman öğrendiğimi de hatırlamı-

yorum. Bundan seneler sonra sahil şehirlerine gittim. Beyrut denizi ve İskenderiye denizi de aynıdır, derdim. Değildi. Şehrin denizi başkaydı. Ya yüksek bir balkondan izlerdin ya da deniz bir tarafta durur, sen asfalt yoldan yürürdün. Uçurum ve parmaklıklar aranızda girerdi. Yine ona gitmeye karar verecek olsan, yabancı gibi giderdin. Sahildeki kafeteryalardan birinde oturur veya yanında yabancıların taşıdığı eşyalardan taşırdın; bir şemsiye veya sandalye ya da belki havlu ve mayo... Misafir ziyaretleri gibi saatli bir ziyaret. Vakit geçiriyorsun sonra eşyalarını toplayıp yola koyuluyorsun.

Evimiz, köyün birçok evi gibi denizle iç içeydi. Külfetsiz ve farkına bile varmadan giderdim denize. Ayaklarımı batırmak için attığım iki adım bir bakmışım bütün elbisemi ıslatan bir dalgaya dönüşüp beni şaşırttı. Göz açıp kapayana kadar beni kumdan bir yaratığa dönüştüren sahile sıçrayarak dönerdim. Sonra bir sıçrayışla yeniden tamamen suya dalar, yüzer oynardım. Kendi kendime veya kızlarla, oğlanlarla. Beraber bir çukur kazardık, peşinden, “Ben! Ben! Ben!” Derin çukura girerdim, çocuklar da bütün bedenim kumda kalacak şekilde üstüme kum atardı. Sıcak kumdan mezarından dimdik uzanmış olarak, geriye sadece başım kalırdı. Kahkaha ve çocuk muzırlığıyla kapanmış bir kabir.

Bütün gücümle şeytan çarpmış gibi bağıırdım: “Tuttum! Tuttum!” Balık avlamak için kayaların arasına yerleştirdiğim bakır kap elimde, ayağımı yere vura vura zıplardım. Zavallıcık ona düşmüş olurdu. Gümüş renkli balığı kuyruğundan tutar hınzırca gülerken “Her zaman en büyük en güzel balık benimki!” derdim. Bir anı gibi hızlıca geçiyor: Acaba bu bir şans mıydı? Yoksa kabın içine dağıttığım ıslak ekmekleri koyduktan sonra kumaşla sıkıca bağlama konusundaki ve lezzetin tuzağıyla balığın içeri dalmasına yarayan bir delik açmamdaki maharetim mi?

Denizimizin içinde bir şeker kuyusu vardı. Tuzlu dalgaların arasında kaynayan tatlı su kuyusu kaynağı. Gerçekten bir